

KOMPAS

Colofon

Jaargang: 7
Nummer 1
Januari 2015

Werkmateriaal met verwerkingsmogelijkheden voor leidinggevend en kinderen van -12 kinderclubs.

Redactie

Mw. P.H. Herweijer, voorzitter
Mw. G.M. de Regt, eindredactie
Dhr. G.M.J. Eikelboom
Mw. J. de Jongh
Mw. J. Molenaar
Mw. D.J. Qualm-Visser
Dhr. J.T. Vogelaar
Mw. N.L. van Wijngaarden-Kersten

Abonnementen

De abonnementsprijs voor particulieren is € 15 per jaar. Leidinggevend van aangesloten verenigingen ontvangen Kompas gratis. De ledenboekjes zijn bij de contributie van de vereniging inbegrepen.

Uitgave

Jeugdbond Gereformeerde
Gemeenten
Postbus 79
3440 AB Woerden
T: (0348) 489948
I: www.jbagg.nl
E: info@jbagg.nl

Van de redactie

Dit nummer van Kompas verschijnt in een vernieuwde lay-out. De opmaak van de werkboekjes is vernieuwd en ook de handleiding is hierin meegenomen. Bij de handleiding is gekozen voor een sobere opzet, zodat het document overzichtelijk en gemakkelijk te printen is.

In het seizoen 2015-2016 gaan we verder met het thema van de Tien Geboden. Het zesde tot en met het tiende gebod komen nu aan de orde. In het laatste nummer wordt aandacht gegeven aan wat nu de basis van de Wet is: liefde tot God en tot je naaste.

In dit nummer worden het zesde en het zevende gebod behandeld: niet stelen en niet echtbreken. Ook voor kinderen hebben deze geboden betekenis; zij leven in een gebroken wereld. Soms komt dat heel dichtbij en worden ze geconfronteerd met de gevolgen daarvan. Maar we mogen ze ook wijzen op de positieve kant van Gods geboden. Niet stelen, maar delen. Elkaar liefhebben en trouw zijn, respect voor elkaar hebben. Gods zegen toegewenst bij het bespreken van deze onderwerpen.

Gertrude de Regt

verbindt jongeren

Het zesde gebod - Kaïn en Abel

Lezen

Genesis 4: 1-8

Zingen

Psalm 17: 7

Psalm 39: 3

Psalm 49: 5

Psalm 50: 8

Psalm 51: 10

Tien geb.: 7

Kernteksten

En Kaïn ging uit van het aangezicht des Heeren (Genesis 4: 16).

Gij zult niet doodslaan (Exodus 20: 13).

Toelichting voor leidinggevenden bij dit thema

Dit is het tweede seizoen dat het thema 'de Tien Geboden' aan de orde komt in de schetsen, behalve de kerkgeschiedenis schets. In het seizoen 2014-2015 hebben we de eerste vijf geboden behandeld. Dit seizoen hopen we het zesde tot en met het tiende gebod te behandelen.

De boodschap van alle schetsen zal zijn: *In het houden van Gods geboden ligt groot loon (Psalm 19:12)*. Steeds verwijzen we door naar de Vervuller van de Wet: de Heere Jezus Christus.

Deze vertelschets beschrijft niet alleen de feiten uit Genesis 4: 1-16. Deze schets is, vanwege het thema 'het zesde gebod' geschreven met HC 106 op de achtergrond: *Vraag: Maar dit gebod schijnt alleen van het doodslaan te spreken? God, verbiedende de doodslag, leert ons, dat Hij de wortel des doodslags, als nijd, haat, toorn en wraakgierigheid, haat en zulks alles voor een doodslag houdt.*

In de vertelling wordt deze vraag uit de Heidelbergse Catechismus impliciet toegepast. Een aantal keren is gekozen voor een korte expliciete toepassing. De vertelling wordt afgesloten met een wat langere toepassing, waarin de tegenstelling wordt uitgewerkt, tussen de zondigheid van de mens en de genade van de Heere Jezus.

Introductie van het thema voor de kinderen

Heb je wel eens een brandnetel uit de grond getrokken? Als je een paar weken later kijkt, zie je dat op diezelfde plek weer een klein brandneteltje begint te groeien. Dat komt omdat je de stengel wel hebt afgerukt, maar de wortel is in de grond blijven zitten.

Deze vertelling gaat over het zesde gebod: *Gij zult niet doodslaan*.

Dat geldt niet voor mij, denk je misschien, want ik heb nog nooit iemand vermoord. Je hebt niemand vermoord, maar hoe vaak ben je jaloers op iemand, of boos. Wanneer heb je voor het laatst iemand uitgescholden, uitgelachen, over iemand geroddeld, misschien zelfs iemand gepest? Denk eens aan die brandnetel: de brandnetel groeit uit de wortel. In ons hart zit die wortel om iemand uit te lachen, jaloers te zijn, te roddelen, te haten. En als we dat blijven doen, wordt het erger, begint die wortel uit te

groeien! Bij Kaïn gebeurde dat. Zijn woede werd zo groot, dat hij zijn broer vermoordde.

Om die wortel uit je hart echt te vernietigen, heb je de Heere Jezus nodig. Luister maar naar het verhaal over Kaïn.

Vertelling

“Kom, we gaan weer verder,” zegt de herder tegen zijn schapen. En verder trekken ze. Op zoek naar een nieuwe plek voor de schapen, waar gras groeit en jonge boompjes zijn om aan te knabbelen.

Zo trekt de herder dag in dag uit met zijn schapen rond. Hij zorgt goed voor zijn beesten.

Soms slacht hij een schaap. Dan kan hij het vlees eten en van de wol kan hij een warme jas maken. Soms slacht hij een schaap om het te offeren aan de Heere. Dat doet hij graag. De Heere is zo goed voor hem!

Soms ziet de herder een boer die aan het werk is op het land. Hij ziet hem ploegen en later ziet hij hem zaaien. En als het oogsttijd is ziet hij hem maaïen en sjuuwen met manden vol groente en fruit en graan.

Soms neemt de boer wat van de vruchten van het land en die geeft hij dan aan de Heere. Hij brengt een spijsoffer. De Heere is goed voor de herder en voor de boer.

De herder kent die boer heel goed, want... het is zijn broer.

De boer heet Kaïn en de herder heet Abel.

Kaïn en Abel zijn zonen van Adam en Eva.

Vroeger woonden Adam en Eva in het paradijs, maar nu niet meer.

Toen Adam en Eva ongehoorzaam waren geworden aan de Heere, was alles veranderd. De duivel had hen door de slang verteld dat ze best van de boom der kennis des goeds en des kwaads mochten eten en dat ze niet zouden sterven als ze dat deden. Maar de Heere had gezegd dat dat niet mocht. Hun eerste zonde was dus, dat ze wel de leugens van de duivel hadden geloofd en niet de woorden God. Hun eerste zonde was dat ze God niet vertrouwden. Ze dachten dat ze als God Zélf zouden worden als ze van de boom eten. Dat had de duivel gezegd. Maar ze werden niet als God Zelf. Ze werden als de duivel zelf: zondig en leugenachtig.

Ze mochten niet meer in het paradijs wonen, waar alles goed was. Weg moesten ze, voor altijd. En om hen daaraan te herinneren stonden er engelen bij het Paradijs met een vlammend zwaard in hun hand.

Nu wonen Adam en Eva buiten het paradijs, ergens op de aarde. Daar is het ook mooi. Elke morgen gaat de zon op en de wind waait en het regent soms. Maar toch is dit anders dan het paradijs. Adam en Eva kennen nu het goed en het kwaad en ze merken dat ze niet alleen maar goed kunnen doen.

Ze merken elke dag dat ze verkeerde gedachten hebben, dat ze soms boos zijn op de Heere of dat ze Hem vergeten. Soms zijn Adam en Eva boos op ze hebben ruzie.

Heeft God hen dan helemaal verlaten?

Nee, Hij heeft hen weggestuurd uit het paradijs en Hij wandelt niet meer zoals vroeger met Adam, maar Hij is toch bij hen gebleven. Hij heeft tegen hen gezegd: Jullie mogen niet meer eeuwig leven, omdat jullie gezondigd hebben. Jullie moeten een keer sterven. God heeft hen zwaar gestraft maar Hij is ook genadig geweest. God zei: Door de zonde hebben jullie en de duivel de omgang met Mij kapot gemaakt. Maar Ik zal

eenmaal Mijn Zoon zenden en Die zal alles weer heel maken. Hij zal de straf die jullie verdiend hebben, voor jullie dragen. En omdat Mijn Zoon de straf draagt, zal Ik jullie toch genadig zijn. Ik zorg voor jullie en Ik blijf jullie God.

Op een dag vertelt Eva aan Adam dat ze zwanger is. Wat zijn ze blij! Nu wordt Eva moeder. Dat is ook haar naam: Eva, moeder van alle mensen. Er wordt een jongen geboren. Adam en Eva noemen hem 'Kaïn'. Dat betekent 'verkregen'. Ze zijn zo blij dat ze een zoon van de Heere hebben gekregen dat ze hem zo willen noemen. Later wordt nog een zoon geboren. Hij heet Abel. De jongens worden groter. Ze leren lopen en praten. Soms zijn ze boos op elkaar en dan maken ze ruzie. Adam en Eva merken dat hun jongens ook zondig zijn, net als zichzelf. Wat erg! Dat komt door hun eigen zonde in het paradijs. Alle kinderen die geboren zullen worden, zullen de zondigheid van hun ouders meekrijgen. Geen mens zal meer zonder zonde kunnen leven. Wat was de val van Adam en Eva diep! Wat is de Heere dan oneindig goed geweest, dat Hij heeft beloofd dat eenmaal door Zijn Zoon, de Heere Jezus voor al die zondigheid betaald zal worden. Hij zal het Lam zijn dat de zonde der wereld op Zich neemt en wegdraagt.

Abel weet wel van dat Lam dat eenmaal komen zal. Zijn vader en moeder hebben hem er vaak over verteld.

Als hij man geworden is, wordt Abel schaapherder. Hij neemt vaak een lammetje of een bokje om te offeren. Hij weet wel dat dat lammetje zijn zonden niet kan vergeven, maar bij het offeren denkt hij aan de Heere Jezus. Hij bidt of de Heere hem genadig wil zijn en of Hij zijn offer wil aannemen. Abel weet dat de Heere zijn God wil zijn. Dat heeft God beloofd.

Kaïn de broer van Abel, wordt boer. Elke dag is hij bezig op het land en als het oogsttijd is, neemt hij de vruchten mee naar huis. Daardoor is er genoeg te eten: groenten, fruit, brood.

Ook Kaïn brengt de Heere offers. Hij neemt wat van de groenten en steekt die aan met vuur. Alles verbrandt. Je kunt de groenten nu niet meer opeten. Maar dat geeft ook niet. Het offer is voor de Heere. Zo'n offer is eigenlijk een dankgebed! Het betekent: 'Heere, u geeft dat alles groeit op het land. Zonder U zouden we niets te eten hebben. Daarom geef ik U in dit offer Uw eigen werk terug. Ik dank U dat U voor mij zorgt.' Toch is er geen vrede in het hart van Kaïn. Hij is onrustig en boos. Kaïn dient de Heere niet, zoals Abel. Kaïn weet wel dat de Heere heeft beloofd dat Hij de God wil zijn van Adam en Eva en ook van Kaïn en Abel. Maar hij gelooft het niet. Kaïn denkt dat hij ook wel zonder de Heere kan leven. Het gaat toch goed in zijn leven? De oogst is goed, hij heeft een vrij leven! Zo begint Kaïn God te vergeten.

Maar God vergeet Kaïn niet. Als Kaïn een offer brengt, merkt hij dat de Heere Zijn offer niet aanneemt. Het is net alsof de Heere wil zeggen: "Nee, Kaïn. Ik wil jouw offer niet, want je meent er niets van. Diep in je hart wil je Mij niet geloven en heb je Mij niet nodig. En als je niets met Mij te maken wil hebben, dan wil Ik ook jouw offer niet." En dan wordt Kaïn verschrikkelijk boos! Boos, op de Heere, omdat Hij zijn offer niet wil hebben. Boos op zijn broer Abel omdat de Heere zijn offer wél aanneemt. Dat is niet eerlijk, denkt Kaïn. Abel wordt voorgetrokken door de Heere. Elke dag knaagt de boosheid verder in het hart van Kaïn.

Herken je dat in je eigen hart? Jaloersheid, boosheid, altijd gelijk willen krijgen, ontevredenheid. Dat zijn allemaal gevolgen van de zonde. Ze zitten in ons hart en ze

zorgen alleen maar voor meer boosheid en onrust. Het is als een vuurtje dat je hart verteert. En dat vuurtje wordt aangewakkerd door de duivel.

En er is maar één mens die dat vuurtje kan blussen: de Heere Jezus. Ken je de Heere Jezus? Hij geeft geen onrust, maar vrede. Hij ontsteekt een ander vuur, het heilige vuur van de Heilige Geest in je hart. Dan gaat je hart branden van dankbaarheid, omdat je het niet hebt verdiend dat God in je leven kwam. Dan wil je de Heere danken, net als Abel!

Terwijl Kaïn zo boos is op de Heere, laat de Heere Kaïn niet los. Hij zoekt hem op en zegt: “Waarom ben je zo boos Kaïn en waarom kijk je zo donker? Je weet toch dat Ik jouw offer wel zal aannemen als je goede dingen doet en als je met een gelovig hart offert? Merk je niet dat je steeds bozer en ontevredener wordt? Dat komt omdat de ene zonde de andere uitlokt. Je gaat steeds ergere zonden doen. En waarom ben je zo jaloers op Abel? Jij bent toch de oudste zoon en Abel, je jongere broer, eert jou toch?” Kaïn luistert niet naar de Heere. Zijn jaloezheid en boosheid op Abel wordt elke dag groter.

Op een dag zegt Kaïn tegen Abel: “Laten we het veld in gaan, we moeten praten.” Abel gaat mee en als ze in het veld gekomen zijn, slaat Kaïn Abel dood.

De eerste mens die sterft, sterft door een moord. Hij sterft door de zonde tegen het zesde gebod *Gij zult niet doodslaan*. Kende Kaïn dat gebod al? Niet vanuit de tien geboden op twee stenen tafelen, maar wel omdat de Heere de tien geboden in zijn hart had gegeven. Ieder mens op aarde, weet van binnen dat je geen ander mens mag doden. Bovendien had God Kaïn toch vooraf gewaarschuwd: Kaïn, als je zo doorgaat, volgt de ene zonde op de andere. En je zonden zullen steeds erger worden.

Abel is dood. Zijn vader en moeder zullen ontzettend verdrietig zijn geweest. Ze zijn zelf uit het Paradijs weggestuurd, door hun zonde, maar ze weten: Abel is niet dood. Hij leeft! Hij is voor altijd bij de Heere in het nieuwe Paradijs. Kaïn is de echte dode, want hij kent het nieuwe leven met de Heere niet.

Laat de Heere Kaïn nu ook sterven, als straf voor de moord? Nee, de Heere zoekt Kaïn opnieuw op.

Hij vraagt: “Waar is Abel, je broer?” Kaïn geeft een ontwijkend en brutaal antwoord: “Ik weet het niet! Ben ik de oppasser van mijn broer? Abel is oud genoeg om op zichzelf te passen.”

Zie je dat het waar is dat de ene zonde de andere uitlokt? De jaloezheid en boosheid van Kaïn komt voort uit zijn onrust en de onrust komt voort uit zijn ongeloof. Deze moord wil hij verbergen voor de Heere en hij bedenkt een leugen. Hij gebruikt een nieuwe zonde, om de vorige te bedekken.

“Wat heb je gedaan, Kaïn?” vraagt de Heere, “Je denkt dat je broer niet meer kan praten, nu je hem hebt gedood, maar hoor je hoe het bloed van je broer uit de aarde naar mij schreeuwt? De stem van het bloed roept om wraak! Daarom ben jij vervloekt. De aarde, waarin het bloed van Abel is gevloeid, zal de wraak uitvoeren. De aarde zal geen goede vruchten meer aan je geven, als je op het land werkt. Je zult hard moeten werken en het zal niets opbrengen. Je zult op een andere plek opnieuw beginnen en daar zal je ontdekken dat de oogst ook niet goed is. Je zult zwerven en nergens rust vinden.”

Valt Kaïn nu op zijn knieën? Zegt hij: “Heere, ik heb gezondigd?” Nee, dat doet Kaïn niet. Hij begint te klagen: Hij zegt: “Deze straf kan ik niet dragen. Hij is te groot. U jaagt mij weg van deze plek en U zult mij niet meer beschermen. Als ik dan dwalend en zwerfend over de aarde moet gaan, kan iedereen die mij tegenkomt mij doodslaan.” De Heere zou kunnen zeggen: “Zoek het maar uit, Kaïn. Ik heb je van tevoren gewaarschuwd. Je hebt niet geluisterd, dus je hoeft nu niet te klagen.” Misschien zouden wij dat zeggen, maar de Heere zegt dat niet. “Nee Kaïn”, zegt de Heere, “Als iemand jou doodt, zal hij door Mij zeventvoudig gewroken worden. Hij krijg dan een zeer zware straf. Maar Ik zal ervoor zorgen dat jij niet gedood zult worden. Ik geef je een teken.” Dan gaat Kaïn weg. Hij gaat wonen in het land Nod, waar hij een stad bouwt. Een stad met dikke muren. Zo probeert hij zich te beschermen tegen zijn vijanden, maar zijn grootste vijand, de onrust in zijn hart, gaat altijd met hem mee.

Wat is de Heere genadig voor Kaïn. Hij straft hem om de moord op Abel, maar Hij laat Kaïn niet los. Kaïn denkt wel dat de Heere niets meer van Hem wil weten, maar dat is niet zo. Steeds opnieuw komt de Heere naar Kaïn toe. Lijken wij niet heel veel op Kaïn? Wij vertrouwen toch ook zo vaak niet op de Heere? Bijvoorbeeld als we een zonde hebben gedaan, dan vragen we niet om vergeving, maar dan denken we: “Ik heb nu zo erg gezondigd. De Heere zal wel niet meer naar mijn gebeden willen luisteren. Hij zal me wel niet meer willen vergeven.” Als je zo denkt, denk je als Kaïn. Je denkt dan heel klein van de Heere, omdat je Hem niet kent. In je hart is vaak jaloesheid en ontevredenheid. Je vertrouwt andere mensen vaak niet en je vertrouwt ook niet op de Heere. En omdat je zo denkt, denk je dat de Heere ook niet te vertrouwen is. Daarom geloof je Hem niet als Hij zegt in Zijn Woord: “*Wendt u naar mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde.*” En als de Heere tegen je zegt: “*Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven (...)?*” dan denk jij: Ik kan mezelf toch niet bekeren. Maar je bedoelt eigenlijk: Ik wil mezelf helemaal niet bekeren, ik wil God niet dienen. Zolang je zo leeft, ben je als Kaïn. En toch komt de Heer steeds weer tot je met Zijn Woord. Zo genadig is de Heere. Steeds opnieuw laat Hij zien: “*Ik heb geen lust in de dood van de goddeloze.* Ik wil niet dat je zonder mij sterft. Ik wil dat je Mij leert kennen, want dan zal je pas echt gaan leven.” Zou je niet graag leven zoals Abel? Verlang je dan niet naar die rust en vrede in je hart die Kaïn nooit gekend heeft? Zou je niet graag je verzet tegen de Heere opgeven? Probeer het maar, dat lukt je niet. Zo diep zit de zonde in je hart vast, als een boom met stevige wortels in de grond. De enige manier is: Geef je over. Geef je over aan de levende God. Vertel al je zondigheid, je onwil, je jaloesheid, je ontevredenheid, je boosheid maar aan Hem. Vertel de Heere dat jij Hem nodig hebt. Vraag de Heere of Hij je leven wil overnemen. Of de Heere Jezus zelf je leven wil worden. Als je dat doet, zal Hij je genadig zijn. Dan ontvang je vrede. Dan begin je te ontdekken dat zelfs jouw overgave een werk was van de Heilige Geest. Jij bent niets en je hebt niets, maar in Hem ontvang je alles en wordt je een Koningskind! Dan zie je dat Hij de dood overwon, om aan jou het eeuwige leven te geven.

Aantekeningen bij de tekst

Genesis 4

Vers 1

Ik heb een man van de HEERE verkregen: mogelijk ziet Eva in hem al het beloofde Kind, dat de kop van de slang zal vermorzelen.

verbindt jongeren

- Vers 4 *de HEERE zag Abel en zijn offer aan:* Hij is hem genadig gezind, neemt hem aan als Zijn kind. Als de Heere onze persoon niet aanneemt, neemt Hij ook onze werken, offers en gebeden niet aan. Abel offert in het geloof met een oprecht hart en daarom heeft de Heere een welgevallen in zijn offer en neemt Hij het aan.
- Vers 5 *Kaïn en zijn offer zag hij niet aan:* Kaïn dient God niet oprecht. Hij offert voor de vorm, zonder geloof en berouw. *Het offer van de goddelozen is de HEERE een gruwel,* Spreuken 15 : 8
- Vers 6 *Waarom zijt gij ontstoken?:* daar is toch geen reden voor? Ligt de schuld niet geheel bij uzelf?
- Vers 7 *Is er niet, indien gij weldoet, verhoging?:* zal Ik niet ook u aannemen en uw offer, indien gij het kwade nalaat en het goede gaat doen en in Mij gelooft?
de zonde ligt aan de deur: de ene zonde lokt de andere uit. De zonde die je al van plan bent, is zeer dichtbij en bijna uitgevoerd.
Zijn begeerte is toch tot u en gij zult over hem heersen: Abel eert en onderwerpt zich aan u als zijn oudste broer.
- Vers 9 *Ik weet het niet:* de verdorvenheid van Kaïn is al groter dan die van zijn ouders, die zich nog verontschuldigen. Hij loochent alle schuld en doet alsof er niets aan de hand is.
ben ik mijns broeders hoeder: hij tart God met deze zeer onverschillige uitspraak. Hij voelt zich voor niemand verantwoordelijk, zelfs niet voor zijn eigen broer.
- Vers 10 *een stem des bloeds roept:* het vergoten bloed van Abel roept tot de Heere in de hemel om vergelding.
- Vers 11 *gij zijt vervloekt van de aardbodem:* de aarde zal Kaïn bijzonder vijandig gezind zijn. Zijn arbeid zal geen resultaat hebben. Hij zal nergens rust vinden.
- Vers 13 *Mijn misdaad is groter dan dat zij vergeven worde:* Deze uitspraak van Kaïn kan op 2 manieren uitgelegd worden:
  1. Een klacht van *wanhoop:* 'Ik heb zo erg gezondigd dat er geen vergeving meer mogelijk is'. In dat geval is het een belediging van Gods genade.
  2. Een klacht over het *vonnis:* 'Deze straf is zo groot, die kan ik niet dragen'. In dat geval is het een belediging van Gods gerechtigheid, omdat het niet een klacht is over de grootte van de zonde, maar over de strengheid van de straf. Alsof die niet in verhouding stond tot de daad.
  - Matthew Henry noemt deze twee verklaringen, maar kiest voor de tweede. Ook Dächsel en de kanttekenaren kiezen voor de tweede verklaring.
  - In kanttekening 27 bij dit vers staat: *het woord 'misdaad' of 'ongerechtigheid' wordt door velen genomen voor de straf derzelve, zie Lev. 5 : 1; en in zulk een zin moest de overzetting aldus staan: 'Mijn straf is groter dan dat ik haar zou kunnen dragen', waarover Kaïn zich beklagt, vs. 14.*
In de vertelschets is ook gekozen voor de tweede verklaring.
- Vers 14 *verdreven van de aardbodem:* uit de streek waar hij woont.
ik zal voor Uw aangezicht verborgen zijn: U zult zich niet meer om mij bekommeren of mij beschermen.
- Vers 15 *de Heere stelde een teken aan Kaïn:* wat dit teken geweest is, weten we niet. Het eenvoudigste is de opvatting dat de Heere Zijn gegeven Woord door een bewijsteken bevestigt.
- Vers 17 *hij bouwde een stad:* Hij is zo benauwd dat hij zijn leven wil beveiligen achter een versterkte muur.

Achtergrondinformatie

Erfzonde

De Dordtse Leerregels zeggen in hoofdstuk 3,4, artikel 2: "Zodanig als nu de mens geweest is na de val, zodanige kinderen heeft hij ook voortgebracht, namelijk hij, verdorven zijnde, verdorvene; zodat de verdorvenheid, naar Gods rechtvaardig oordeel van Adam op al zijn

nakomelingen (uitgenomen alleen Christus) gekomen is, niet door navolging, (...) maar door voortplanting van de verdorven natuur.”

Uitverkiezing

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 16, staat: “Wij geloven dat, het gehele geslacht van Adam door de zonde van de eerste mens in verderfenis en ondergang zijnde, God Zichzelf zodanig bewezen heeft als Hij is, te weten: barmhartig en rechtvaardig.

Barmhartig: doordat Hij uit deze verderfenis trekt en verlost degenen die Hij in Zijn eeuwige, onveranderlijke raad, uit enkel goedertierenheid, uitverkoren heeft in Jezus Christus, onze Heere, zonder enige aanmerking van hun werken.

Rechtvaardig: doordien Hij de anderen laat in hun val en verderf, waar zij zichzelf in geworpen hebben.”

De Heere ziet Abel aan, maar Kaïn niet.

Kenmerk van een kind van God

In 1 Johannes 3: 10-14 staat:

10 Hierin zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels openbaar. Een iegelijk die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, en die zijn broeder niet liefheeft.

11 Want dit is de verkondiging die gij van den beginne gehoord hebt, dat wij elkander zouden liefhebben.

12 Niet gelijk Kaïn, die uit den boze was en zijn broeder doodsloeg. En om wat oorzaak sloeg hij hem dood? Omdat zijn werken boos waren, en die van zijn broeder rechtvaardig.

13 Verwondert u niet, mijne broeders, zo u de wereld haat.

14 Wij weten dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben. Die zijn broeder niet liefheeft, blijft in den dood.

Ijdelheid

‘Abel’ betekent ‘ijdelheid’. Matthew Henry geeft als verklaring: “Toen Eva dacht in Kaïn het beloofde Zaad verkregen te hebben was zij zó ingenomen met die bezitting, dat een andere zoon slechts ijdelheid voor haar was. Voor hen, die deel hebben aan Christus en voor wie Hij alles in alles is, zijn andere dingen als niets.”

Rechtvaardig

Paulus noemt Abel een rechtvaardig man. Dat is hetzelfde als gelovig. Want alleen het geloof rechtvaardigt en maakt rechtvaardig. *Door het geloof heeft Abel een meerdere offerande Gode geofferd dan Kaïn, door hetwelk hij getuigenis bekomen heeft, dat hij rechtvaardig was, alzo God over zijn gave getuigenis gaf; en door hetzelfde geloof spreekt hij nog, nadat hij gestorven is.*

Antwoorden bij werkboekje -10

Weet je het nog?

In de gele kolom lees je: NIETDOODSLAAN

1. De naam 'Kaïn' betekent...	verkregen
2. God neemt het offer van....niet aan	Kaïn
3. De naam 'Eva' betekent: ..... van alle levenden	moeder
4. Kaïn offert de .... van het land	vrucht
5. Abel is van beroep een...	herder
6. Kaïn is van beroep een ...	boer
7. Kaïn is ....op zijn broer Abel	jaloers
8. Hij slaat zijn broer...	dood
9. Abel offerde de Heere een ...	schaap
10. God zegt tegen Kaïn: "De stem van het ... roept van de aardbodem."	bloed
11. Als God vraagt waar Abel is, zegt hij: "Moet ik dan op mijn broer ...."	passen
12. Kaïn vindt zijn straf te	zwaar
13. Hij gaat wonen in het land...	Nod

Om over te praten

- Waarom was Kaïn boos op Abel?
Kaïn was jaloers op Abel omdat hij zag dat Abel vrede had met God. Die vrede miste hij zelf.
  - Wat vind je daarvan?
Er zullen verschillende antwoorden komen op deze open vraag. Probeer in gesprek met de kinderen de verbinding te leggen met gedachten die in hun eigen hart leven.
- Hoe kwam het dat de Heere het offer van Kaïn niet aanzag?
De Heere zag Kaïn en zijn offer niet aan omdat Hij de harten van mensen kent. Hij wist dat Kaïn Hem niet wilde dienen. Daarom wilde de Heere hem niet aanzien en Hij wilde daarom ook geen offer van Hem. Het offer was niet met een oprecht hart gebracht.
- Welk gebod heeft Kaïn overtreden?
Het zesde gebod (nijd, haat, moord).
  - Als je één gebod overtreedt, overtreed je er vaak meer. Welke andere geboden heeft Kaïn hier nog meer overtreden?
    - Het negende gebod (liegen tegen de Heere: "Ik weet niet waar Abel is").*
    - Misschien wordt het eerste gebod genoemd: Geen andere goden dan God. Een afgod is alles waarop de mens, naast God, zijn vertrouwen stelt. Kaïn vertrouwde niet op God, maar op zijn eigen kunnen.*
    - Mogelijk wordt ook het tiende gebod genoemd (Gij zult niets begeren van uw naaste. Uit de vertelschets blijkt dat Kaïn jaloers was op Abel. Zijn offer werd wel aangenomen.*
- Lees vraag en antwoord 106 van de Heidelbergse Catechismus:
Vraag: "Maar dit gebod schijnt alleen van het doodslaan te spreken?"
Antwoord: "God - verbiedende de doodslag - leert ons, dat Hij de wortel van de doodslag, als nijd, haat, toorn en wraakgierigheid, haat en dat alles voor een doodslag houdt."

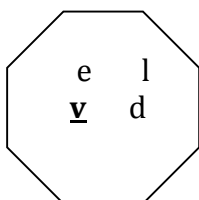
Het zesde gebod gaat niet alleen over 'moord'. Waarover nog meer?

In HC 106 wordt de wortel van de doodslag genoemd, dat is datgene wat er eerder is dan de doodslag zelf: *nijd, haat, toorn en wraakgierigheid*. Wie deze eigenschappen blijft voeden, kan uiteindelijk tot moord of doodslag komen.

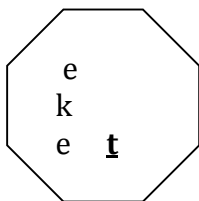
5. a. Lees vraag en antwoord 105. Wat zegt het zesde gebod over omgaan met anderen? Schrijf hieronder één woord wat je niet mag doen (kies er zelf één uit):
Kies uit onteren, haten, kwetsen of doden.
b. Lees nu vraag en antwoord 107. Schrijf hieronder één woord wat je wel mag doen. Schrijf een woord op dat jij belangrijk vindt en vertel waarom.
Kies uit: liefhebben als jezelf, geduld, vrede, zachtmoedigheid, barmhartigheid, vriendelijkheid, zijn schade afkeren, hem goed doen.
6. Was er na de moord op Abel voor Kaïn nog vergeving mogelijk, denk je?
Ja, voor elk mens is vergeving mogelijk als hij zijn zonden met een oprecht hart belijdt. Wie zich vernedert voor de Heere vindt in de Heere Jezus Christus een genadige Verlosser.

Puzzel

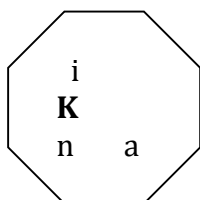
Zet de letters in de volgende figuren in de goede volgorde. Begin met de dikgedrukte letter.

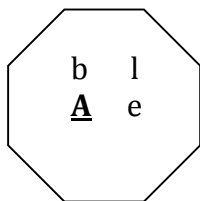
1. veld

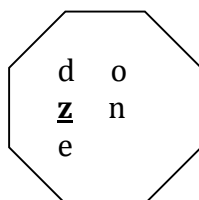
6. teken

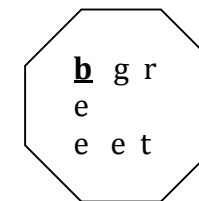
2. Kaïn

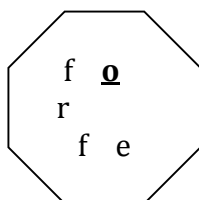
7. Abel

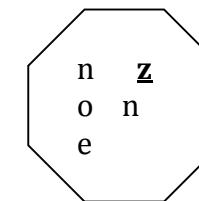
3. zonde

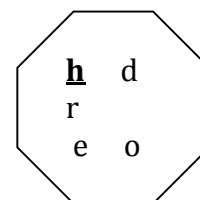
8. begeerte

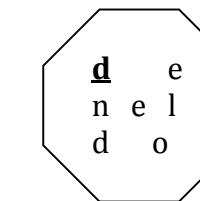
4. offer

9. zonen

5. hoeder

10. dolende

Heb je alle woorden gevonden? Vul dan het vak hieronder in. Doe het zo: kijk naar het woord dat je bij nummer 1 hebt gevonden. Onder de 1 staat welke letter je van dat woord in moet vullen (de derde). Doe dat zo met alle woorden.

Je leest dan wat de Heere van ons vraagt:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
3 ^{de}	3 ^{de}	5 ^{de}	2 ^{de}	1 ^{ste}	4 ^{de}	2 ^{de}	1 ^{ste}	4 ^{de}	5 ^{de}
l	i	e	f	h	e	b	b	e	n

Woordzoeker

Als je alle woorden hebt weggestreept, kan je met de overgebleven woorden een zin vormen:

En Kaïn ging uit van het aangezicht des Heeren.

Antwoorden bij werkboekje +10

Weet je het nog?

In de gele kolom lees je: NIETDOODSLAAN

1. Adam en Eva mochten niet meer in het paradijs....	wonen
2. De naam van ..... betekent 'verkregen'	Kain
3. De naam 'Eva' betekent: ..... van alle levenden	moeder
4. Kaïn offert de .... van het land	vruucht
5. Abel is van beroep een...	herder
6. Kaïn is van beroep een ...	boer
7. In het hart van Kaïn is....	onrust
8. Als de Heer Kaïns offer niet aanneemt, wordt hij boos. Zijn gezicht staat...	donker
9. Kaïn is ... op Abel, omdat Abels offer wel wordt aangenomen.	jaloers
10. God zegt tegen Kaïn: "De stem van het ... roept van de aardbodem."	bloed
11. Als God vraagt waar Abel is, zegt hij: "Moet ik dan op mijn broer ...."	passen
12. Kaïn vindt zijn straf te	zwaar
13. Hij gaat wonen in het land...	Nod

Om over te praten

- Hoe kwam het dat de Heere het offer van Kaïn niet aanzag?
De Heere zag Kaïn en zijn offer niet aan omdat Hij de harten van mensen kent. Hij wist dat Kaïn Hem niet wilde dienen. Daarom wilde de Heere hem niet aanzien en Hij wilde daarom ook geen offer van Hem. Het offer was niet met een oprecht hart gebracht. Praat met de kinderen verder over wat dit betekent voor ons gebed en 'offers'.
- Lees Genesis 4 : 7a: (Is..t/m ...deur). Probeer in je eigen woorden te zeggen wat de Heere hier tegen Kaïn zegt.
Als je het goede doet en in Mij gelooft, zal ik jou ook aannemen, Kaïn. Als je het kwade blijft doen en niet in Mij gelooft, zal je van de ene zonde in de andere terecht komen.
- Als je één gebod overtreedt, overtreed je er vaak meer. Welke geboden heeft Kaïn overtreden in deze geschiedenis?
  - *Het zesde gebod (nijd, haat, moord).*
  - *Het negende gebod (liegen tegen de Heere: "Ik weet niet waar Abel is").*
  - *Misschien wordt het eerste gebod genoemd: Geen andere goden dan God. Een afgod is alles waarop de mens, naast God, zijn vertrouwen stelt. Kaïn vertrouwde niet op God, maar op zijn eigen kunnen.*
  - *Mogelijk wordt ook het tiende gebod genoemd (Gij zult niets begeren van uw naaste. Uit de vertelschets blijkt dat Kaïn jaloers was op Abel. Zijn offer werd wel aangenomen.*
- Lees vraag en antwoord 106 van de Heidelbergse Catechismus. Wat is de wortel (oorzaak) van de doodslag (moord)?
In HC 106 wordt de wortel van de doodslag genoemd, dat is datgene wat er eerder is dan de doodslag zelf: nijd, haat, toorn en wraakgierigheid. Als je hieraan blijft toegeven, kan daar uiteindelijk moord of doodslag van komen.
- a. Lees vraag en antwoord 105. Wat zegt het zesde gebod over omgaan met anderen? Schrijf hieronder in vier woorden wat je niet mag doen:
Onteren, haten, kwetsen, doden.
b. Lees nu vraag en antwoord 107. Schrijf in vier woorden wat je wel mag doen. Schrijf de woorden op die jij belangrijk vindt en vertel waarom.
Vier van de volgende woorden: liefhebben als jezelf, geduld, vrede, zachtmoedigheid, barmhartigheid, vriendelijkheid, zijn schade afkeren, hem goed doen.
- Was er nog vergeving mogelijk voor Kaïn na de moord op Abel, denk je?

*Ja, voor elk mens is vergeving mogelijk als hij zijn zonden met een oprecht hart belijdt.
Wie zich vernedert voor de Heere vindt in de Heere Jezus Christus een genadige Verlosser.*

Puzzel

Zet de volgende woorden op de goede plek in het vak hieronder. Om je te helpen zijn er al een paar letters ingevuld.

4	5	6	7	8	9	10
Abel dood Kain veld	teken zonde zonen	hoeder	dolende misdaad paradijs schapen	begeerte vruchten	aardbodem gezondigd doodslaan	aangezicht landbouwer

G																			
E			L			S			B										D
Z	P		A		V	C			E										O
O	A		N		R	H		Z	G										O T
N	R		D	A	U	A		O	E	V			A						D E
D	A		B	B	C	P	K	N	E	E			A	M	D				S K
I	D		O	E	H	E	A	D	R	L	D	H	R	I	O	A	L		E
G	IJ	Z	U	L	T	N	I	E	T	D	O	O	D	S	L	A	A	N	
D	S	O	W		E		N		E		O	E	B	D	E	N	A		
		N	E		N						D	D	O	A	N	G	N		
		E	R									E	D	A	D	E			
		N										R	E	D	E	Z			
													M			I			
																C			
																H			
																T			

Als je alle vragen goed hebt beantwoord, lees je in de dikomlijnde balk: Gij zult niet doodslaan.

Woordzoeker

Als je alle woorden hebt weggestreept, kan je met de overgebleven woorden een zin vormen:

En Kain ging uit van het aangezicht des Heeren, en hij woonde in het land Nod.

Het zevende gebod - David en Bathseba

Zingen

Psalm 32: 1, 2 en 3

Psalm 51: 1, 2, 3 en 4

Psalm 130: 1 en 2

Psalm 65: 2

Psalm 86: 3 en 6

Gebed des Heeren : 6 en 7

Lezen

2 Samuël 11: 1-6, 14-17

Kernteksten

Waarom hebt gij dan het woord des HEEREN veracht, doende wat kwaad is in Zijn ogen? Gij hebt Uria, de Hethiet, met het zwaard verslagen, en zijn huisvrouw hebt gij u ter vrouw genomen; en hem hebt gij met het zwaard van de kinderen Ammons doodgeslagen (2 Samuël 12: 9). Gij zult niet echtbreken (Exodus 20: 14).

Toelichting voor leidinggevendenden bij dit thema

Dit seizoen is het thema van de schetsen 'de Tien geboden'. De boodschap van de schetsen is steeds: *In het houden van Gods geboden ligt groot loon*. Steeds verwijzen we door naar de vervuller van de wet: de Heere Jezus Christus. Hij heeft alle geboden volkomen gehouden en de straf op de overtredingen van de wet, voor zondaren willen dragen.

In deze schets behandelen we het zevende gebod: Gij zult niet echtbreken. De geschiedenis van de zonde van David en Bathséba staat centraal.

Het thema echtscheiding kan voor kinderen op de club een gevoelig punt zijn, vooral als ze thuis of in hun omgeving te maken hebben met problemen of een scheiding. Echtscheiding gaat ook de kerkelijke gemeente helaas niet voorbij. Het is daarom belangrijk hoe leidinggevendenden met dit onderwerp omgaan. Ook als je niet weet van problemen, is het goed om bij de bespreking van dit onderwerp een aantal dingen in acht te nemen.

De commissie heeft ervoor gekozen om de problematiek van echtscheiding niet expliciet in het werkboekje naar voren te laten komen, omdat dit voor kinderen erg pijnlijk en confronterend kan zijn. In de drukte van een clubavond is er niet altijd de juiste sfeer om dat op een veilige manier te kunnen bespreken. Ook is de kinderclub niet de juiste plaats om problemen in een gezin aan de orde te laten komen. Daarom zijn de vragen in het werkboekje algemeen gehouden. Misschien komt naar aanleiding van de vragen in het boekje het gesprek wel op een persoonlijke situatie. Ga daar voorzichtig mee om. Een kind kan behoefte hebben aan een luisterend oor, maar een gesprek in een groepje kinderen kan een situatie ook schaden. Laat merken dat je er voor hen wilt zijn, maar wijd er niet over uit.

Hieronder volgen nog een aantal handreikingen.

- Oordeel niet over personen en situaties. Hoewel het gebod duidelijk is, mogen we niet over mensen of situaties oordelen. Dat mag je ook naar de kinderen toe uitstralen en hen corrigeren als ze dat doen. Laten we denken aan de woorden van de Heere Jezus: 'Wie zonder zonde is...'. Dan heeft ieder aan zichzelf genoeg.
- Een echtscheiding is moeilijk voor alle betrokkenen en kinderen zijn in die situatie slachtoffer. Het overkomt hen en daarom moeten ze in bescherming worden genomen. Wat gemeenteleden kunnen doen, is meeleven, er voor hen zijn. Het is fijn als er bij moeilijke veranderingen ook dingen hetzelfde blijven: vrienden die je trouw zijn, een kinderclub waar je thuis voelt.

- Ook in zulke omstandigheden ben je samen gemeente: draag elkaars lasten. Dat kan vooral door voor elkaar te bidden. Als je op de club bidt met betrekking tot dit onderwerp, vraag dan om Gods hulp en kracht voor alle mensen (en kinderen) die dat bijzonder nodig hebben. Dan kun je voorbede doen zonder teveel in details te treden. Bidt ook om onderlinge liefde in de gemeente en op de club, zodat mensen elkaar geen pijn zullen doen. Bid ook om gehoorzaamheid aan Gods geboden en aan dit gebod.
- Besef dat je als leidinggevende geen hulpverlener bent. Je mag een luisterend oor zijn voor kinderen en laten weten dat je voor hen bidt. Bespreek moeilijke dingen met een contactpersoon uit de kerkenraad.
- Denk je dat dit onderwerp voor een kind erg pijnlijk en moeilijk is, dan kun je ook overwegen om geen bespreking in groepjes te doen en het te houden bij de vertelling over David.

Introductie van het thema voor de kinderen

Een gebod: je moet iets wel, je mag iets niet. De Heere gaf de Tien Geboden: je moet iets wel, je mag iets niet. Waarom? Waarom moet je wachten bij een rood verkeerslicht en mag je niet doorfietsen? Je weet het wel: anders gebeuren er ongelukken.

Het zevende gebod: Je mag iets niet: Je mag niet echtbreken, niet scheiden. Je moet iets wel: als man en vrouw, als jongens en meisjes in echte liefde met elkaar leven. Wat een verdriet geeft het als het anders gaat! In de Bijbel lezen we over koning David, hoe hij het zevende gebod vergat.

Vertelling

Wat een moeilijke opdracht moet Nathan de profeet nu gaan uitvoeren! Hij loopt naar het paleis van koning David. Hij wordt binnengelaten en gaat naar de zaal, waar koning David op zijn troon zit, om recht te spreken. Nu moet hij het woord van de Heere gaan brengen aan de koning. Hoe erg het is, wat David gedaan heeft.

“Wat is er Nathan? Je mag spreken,” zegt David.

“Wel koning, het gaat om het volgende. Er waren twee mannen in de stad, de een was rijk en de ander arm. De rijke man had heel veel schapen en koeien, maar de arme man had alleen maar een jong lammetje. Dat lammetje was bij hem in huis, samen met zijn kinderen, het at en dronk en sliep gewoon samen met de kinderen. Ze hielden er allemaal heel veel van. Op een dag kwam er een gast bij de rijke man. Die wilde voor zijn gast een maaltijd klaarmaken. Maar toen nam hij niet een schaap van zijn eigen grote kudde, nee, hij ging naar het huis van die arme man, pakte stiekem dat lammetje mee en heeft dat dier gedood en het vlees gebruikt voor de maaltijd.”

“Wat verschrikkelijk!” roept koning David. Zijn ogen staan boos en de woede klinkt door in zijn stem. “Hoe heeft die man dat durven doen! Hij verdient de doodstraf! En hij moet dat lammetje vierdubbel teruggeven aan die arme man!”

Het is helemaal stil geworden in de zaal. Nathan kijkt de koning aan. Dan klinkt het: “Gij zijt die man!”

Als een zweepslag, zo klinkt het. Als een zweepslag, zo raakt het woord van de profeet Nathan koning David. Het woord van de profeet Nathan? Het woord van de Heere!

“Gij zijt die man!” U bent het, David, die gedaan hebt, net als die rijke man die het lammetje afpakte van die arme man. “

Het flitst door David heen. Het is waar. Hij weet wat Nathan bedoelt. Het is nu bijna een jaar geleden. David ziet het opnieuw voor zich.

Er is oorlog met de Ammonieten. Het leger van de Israëlieten is naar de stad Rabba gestuurd om de stad te veroveren en de Ammonieten te verslaan. Joab is de legeraanvoerder en David is zelf achtergebleven in Jeruzalem.

Hij heeft geslapen op het heetst van de dag en nu de avondzon schijnt over stad, is hij naar het dak van zijn paleis gegaan. Daar is het nu heerlijk koel. Hij loopt wat heen en weer en geniet

van het uitzicht over de stad. Dan wordt zijn blik getrokken door een vrouw. Op de binnenplaats van een huis, dicht bij het paleis, is zij zich aan het wassen. Hij kan er zijn ogen niet van af houden. Wat is ze mooi! Wie is die vrouw? Hij wil haar ontmoeten, hij wil haar als zijn vrouw hebben! Wie is het?

David vraagt het aan zijn knechten. Zij weten het wel. Het is Bathséba, de vrouw van Uria de Hethiet, een van Davids beste soldaten.

David denkt na. Uria? Die is met het leger van Joab bij Rabba, hij is dus niet thuis. Dan kan hij dus Bathséba laten halen! Hij wil haar hebben. De begeerte naar deze mooie vrouw is zo sterk! Hij kan nergens anders meer aan denken. Het mag niet, hij weet het. Bathséba is niet van hem. Ze is de vrouw van Uria. Maar Uria hoeft het niet te weten, hij is er toch niet!

En de Heere dan, David? De Heere is er toch? Heeft de Heere je niet genoeg gegeven? Wil je nu nog meer? Wil je nu ook de vrouw van Uria? Je weet toch dat het niet mag? Moet je dan de Heere zoveel verdriet doen? Waarom vecht je niet tegen de zonde? Ben je niet sterk genoeg? Maar de Heere wil je toch helpen? Je kon Goliath verslaan, door de kracht van de Heere. En ga je het nu verliezen door een vrouw? Laat je je overwinnen door de zonde? Ga naar de Heere, David, en roep om Gods kracht!

Knechten van de koning gaan Bathséba halen. Als David haar ziet binnenkomen, wordt zijn begeerte alleen maar groter. Wat een mooie vrouw! Hij neemt haar mee naar zijn slaapkamer. Maar dat kan toch niet? Want Bathséba is al getrouwd met Uria. Ze kan Davids vrouw niet zijn, ook niet voor één nacht. Dat is zonde tegen de Heere.

David pakt de vrouw van Uria af. Hij doet alsof Bathséba zijn vrouw is, alsof hij met haar getrouwd is. De volgende ochtend gaat Bathséba weer terug naar haar eigen huis.

Na een paar weken komt er bij de koning een knecht met een boodschap van Bathséba. David schrikt als hij dat bericht hoort: Bathséba verwacht een kindje. Wat moet hij doen? Want nu zal het uitkomen, dat hij de vrouw van Uria heeft afgepakt! Uria is immers in het leger? Die is al weken lang van huis. En als Bathséba een kindje krijgt, zal iedereen te weten komen, dat hij in de tijd dat Uria in het leger was, gedaan heeft, alsof hij, David, met haar getrouwd was. Wat moet hij toch doen? Gaat hij nu naar de Heere? Gaat hij nu de Heere eerlijk zijn zonde vertellen en bidden om genade en vergeving? Nee, juist niet. David gaat nog verder bij de Heere vandaan. Hij maakt zelf een plan om uit deze moeilijkheden te komen.

Er komt een knecht van David bij Joab. Hij vraagt of Joab Uria naar de koning wil sturen. Uria gaat met de knecht mee en komt in het paleis van David. De koning vraagt hem naar de strijd bij Rabba en laat Uria dan naar huis gaan. "Rust maar eens goed uit. Er zal eten bij u thuis bezorgd worden, geniet maar van een paar vrije dagen samen met uw vrouw."

David is gerustgesteld. Als het kindje van Bathseba dan geboren wordt, zal iedereen gewoon denken dat Uria de vader is.

Maar Davids plan werkt niet. Want Uria gaat niet thuis slapen. "Als de ark van de Heere in een tent is, als de soldaten bij Rabba in tenten moeten slapen en gevaar lopen voor hun leven, dan kan ik nu toch niet lekker gaan genieten van mijn vrije dagen? Nee, dat zal ik niet doen koning!" zo antwoordt Uria op de vraag van de koning. Het helpt niet, als David hem zelfs dronken maakt. Dan weet David nog maar één oplossing.

Naar de Heere gaan? Met zijn zonde? Met zijn nood? Nee. David kiest zijn eigen weg. Nog verder bij de Heere vandaan. Hij weet maar één oplossing: Uria moet sterven. Hij schrijft een brief aan Joab en geeft die aan Uria mee. "Stel Uria vooraan tegenover de sterkste vijanden, op de gevaarlijkste plaats in de strijd. Help hem niet, maar trek u van hem terug, zodat hij sterft." Zonder dat Uria het weet, loopt hij met zijn eigen doodvonnis op zak.

Davids plan lukt. Uria is gedood, gesneuveld in de strijd tegen Rabba. Hij zal nog een week wachten, de tijd van rouw voor Bathseba en dan laat hij haar halen. Nu is Bathseba zijn vrouw. Nu heeft hij, wat hij zo graag wilde. En is hij nu gelukkig? Nee, integendeel. Hij durft niet meer te bidden. Dag en nacht is het alsof de hand van de Heere op hem is. Maar niet met Zijn

genade, nee, met donkerheid. Hij heeft de vrouw van Uria afgepakt: overspel! Hij heeft Uria laten doden: moord! Hij wil er niet aan denken. Weg met die gedachten!
Als het kindje geboren wordt, lijkt alles heel gewoon.

En dan staat daar de profeet Nathan. "Gij zijt die man!" Als een zweepslag klinken die woorden.

"U bent het, David, die net als die rijke man het lammetje afgepakt hebt van die vader en zijn kinderen. Waarom heeft u het woord van de Heere veracht? Waarom heeft u gedaan wat kwaad was in Gods ogen? U heeft de vrouw van Uria genomen en u heeft Uria laten doden! Overspel! Moord!"

Zo zegt de Heere: "Het zwaard zal van uw huis niet wijken, omdat u Mij veracht hebt! Zie Ik breng onheil over u en over uw huis. U hebt dit in het geheim gedaan, maar iedereen zal het weten."

David luistert. "Gij zijt die man!" Wat doet dat pijn. Wat doet de zonde pijn. En dan buigt David zijn hoofd. "Ik heb gezondigd", belijdt hij. "Ik heb gezondigd tegen de Heere."

Meer kan hij niet zeggen. Geen uitvluchten meer, geen plannetjes meer. Er blijft maar één ding over: buigen voor de Heere, tegen Wie hij gezondigd heeft. Er is maar één schreeuw in zijn hart: "Wees mij genadig, o God! Wees mij genadig!"

Hij verdient de doodstraf. Dat had hij toch zelf gezegd tegen Nathan? Zal de Heere hem doden?

En dan is daar het wonder. Want als je je zonden voor de Heere weghoudt, houdt de Heere Zich weg van jou. Maar als je met je zonden naar de Heere toegaat, dan is de Heere zo dicht bij. Dan neemt Hij door Zijn genade je zonden van je af. Dan legt Hij ze op Zijn Zoon, de Heere Jezus Christus. Hij draagt ze weg. Hij ontvangt de doodstraf. En dat terwijl Hij nooit tegen één gebod gezondigd heeft!

Dat mag Nathan ook tegen David zeggen. "De Heere heeft uw zonde weggenomen, u zult niet sterven." Wat een wonder is dat! De dood verdiend, maar vergeving gekregen! Ja, zo is de Heere. Een God, Die geen lust heeft in de dood van de goddeloze! Een God, Die graag vergeeft! Zul je daarom met je zonden naar de Heere toegaan? Om Jezus' wil geeft Hij genade!

Wat een diepe pijn is er in Davids hart. Wat is de zonde bitter. Juist omdat de Heere altijd zo goed voor hem was en nog steeds is. De Heere heeft zijn zonde weggenomen, maar de pijn en het verdriet erover, die blijven. Wat is hij er de schuld van, dat de Naam van de Heere gelasterd is.

Ja, het is verdiend als Nathan tegen hem zegt, dat het kindje van Bathseba sterven zal. En toch, als het kindje ziek wordt, wil David niet eten of drinken, maar wil hij alleen maar voor hem bidden." Ik heb gezondigd, Heere, ik heb gedaan wat kwaad was in Uw ogen. Ik alleen, mijn kindje toch niet!" Maar na een week sterft het jongetje. Dan wordt David stil. Het is goed. David weet, dat hij niet voor niets gebeden heeft. De Heere heeft zijn zoontje bij Zich in de hemel genomen. Onverdiend. Opnieuw genade.

Later wordt er opnieuw een kindje geboren: Salomo. Wat een heerlijke opdracht mag Nathan de profeet nu gaan uitvoeren. Hij loopt naar het paleis van koning David. Hij wordt binnengelaten en gaat naar de zaal, waar koning David is, met het zoontje dat geboren is. Opnieuw moet hij het woord van de Heere gaan brengen aan de koning, maar nu is het een woord van blijdschap: De Heere Zelf heeft het kindje lief en Hij noemt hem: Jedid-Jah. Dat betekent: lieveling van de Heere. Gods genade is altijd groter dan onze zonde.

Aantekeningen bij de tekst

2 Samuël 11

Vers 1 *de wederkomst van het jaar:* Het voorjaar breekt aan. Die tijd is geschikter voor de oorlogvoering vanwege het weer en de bevoorrading van de soldaten en de beesten.

- Vers 1 *Rabba: de hoofdstad van de Ammonieten.*
 Vers 2 *dat David van zijn leger opstond: David had zijn middagrust gehouden.*
 Vers 4 *zij nu had zich van haar onreinigheid gezuiverd: Dit slaat terug op wassen in vers 2, een rituele reiniging na de menstruatie.*
 Vers 8 *volgde hem een gerecht des konings achterna: een gerecht van de tafel van de koning, waardoor David Uria wilde verleiden om zich met zijn vrouw vrolijk te maken en bij haar te slapen, om daarna te doen geloven dat Uria de vader van het kind was, en zo zijn overspel voor de mensen te verbergen.*
 Vers 11 *de ark: de ark uit de tabernakel. Het schijnt, dat deze tijdens veldtochten werd meegenomen.*
 Vers 27 *En als de rouw was overgegaan: De tijd van rouw duurde waarschijnlijk een week.*

2 Samuël 12

- Vers 3 *een enig klein ooilam: jong vrouwtjesschaap, een gekoesterd bezit.*
 Vers 5 *is een kind des doods: Hij verdient de doodstraf.*
 Vers 6 *viervoudig wedergeven: Volgens de wet moesten er voor een gestolen schaap vier worden teruggegeven.*
 Vers 9 *het woord des HEEREN veracht: Het zesde, zevende en achtste gebod van de wet van de Heere.*
 Vers 16 *David zocht God voor dat jongske: Hij bad God vurig voor het jongetje, dat het beter mocht worden.*
 Vers 18 *Want het mocht kwaad doen: Het zou hem misschien nog meer kwellen en bedroeven.*
 Vers 23 *Ik zal wel tot hem gaan: Ik zal tot het kind gaan in de hemel, wanneer ik sterf.*
 Vers 25 *Jedid-Jah: Beminde of lieveling van de Heere. Deze naam moet Nathan in opdracht van de Heere aan David gaan geven aan het kind.*
 Vers 25 *om des HEEREN wil: omdat de Heere hem liefhad.*

Achtergrondinformatie

Strijd met de Ammonieten

De Ammonieten waren nakomelingen van Lot, ze woonden aan de andere kant van de Jordaan. Toen de koning van de Ammonieten gestorven was, had David knechten naar de nieuwe koning gestuurd, om hem te troosten na het overlijden van zijn vader. De jonge koning had dit echter verkeerd opgevat Hij zag het als een dreiging van David en hij had de knechten van David zwaar beledigd (zie 2 Samuël 10). Dit was als een oorlogsverklaring aan David. Vervolgens was er oorlog uitgebroken, waarbij Ammon om de hulp van de Syriërs had gevraagd. De Syriërs werden echter door David verslagen.

In 2 Samuël 11 lezen we dan, dat als het voorjaar aanbreekt, het leger van David o.l.v. Joab naar Rabba, de hoofdstad van Ammon trekt, om die te veroveren, nog altijd als reactie op de belediging door de nieuwe koning van de Ammonieten.

Rabba was een bijzonder sterke stad. De plaats was te groot om stormenderhand veroverd te worden en schijnt pas na een belegering van ongeveer twee jaar te zijn ingenomen. Uit 2 Samuël 12: 26-29 leren we, dat Rabba bestond uit een vesting en een stad. Joab had de laatste ingenomen, door de watertoevoer af te snijden en zo tot overgave te dwingen.

Bathséba

Bathséba was een dochter van Eliam (of Ammiël, 1 Kronieken 3:5). Deze Eliam was de zoon van Davids raadsman Achitofel. Dat betekent dus, dat Bathséba een kleindochter was van Achitofel. Dat wetende, komt het overlopen van Achitofel naar Absalom en zijn raad aan Absalom om gemeenschap te hebben met bijvrouwen van zijn vader David wel in een bijzonder licht te staan. (2 Samuël 16:20-22).

Bathséba waste zich, staat er in vers 2. In vers 4 staat, dat zij zich van haar onreinigheid had gezuiverd. Het gaat hier naar alle waarschijnlijkheid over de reiniging na de menstruatie, zoals

de Heere dat bevolen heeft in Leviticus 15:19-24. In dat geval is het duidelijk, dat het kind dat daarna ontvangen is, niet van Uria kan zijn. Waar zij zich gewassen heeft, is niet duidelijk. Heeft Bathséba bewust aanleiding gegeven tot de begeerte van David? We weten het niet.

Uria

Uria, de Hethiet, zo wordt hij altijd genoemd. Hij behoorde tot Davids beste strijders, 'de dertig' (2 Sam. 23: 39). Hij was een van de vele niet-Israëlitische leden van Davids lijfwacht. Zijn naam is echter zuiver Hebreeuws en betekent: "mijn licht is de HEERE (Jahwe). Het is opmerkelijk dat Uria niet met Bathséba wil slapen. Uria verwoordt zelf de reden. Wat is hij hierin trouw! Geslachtsgemeenschap maakte iemand ritueel onrein (Exodus 19:15, Leviticus 15: 18). Dit werd dus vermeden bij een krijgstoet. Uria achtte zichzelf nog steeds in functie, wel heel anders dan David.

Nathans gelijkenis

Nathans gelijkenis vertoont overeenkomst met die van de wijze vrouw uit Tekoa (2 Sam. 16) en van de profeet in 1 Kon.20. In al die gevallen wijst iemand een koning erop dat zijn handelen niet overeenstemt met zijn gerechtelijke uitspraken. David had vierdubbele vergoeding geboden. Het is opmerkelijk dat vier zonen van David hem door de dood ontvallen: het kindje van Bathséba; Amnon, vermoord door zijn broer Absalom; Absalom, gedood door Joab; en Adonia, gedood op bevel van zijn broer Salomo. De eis van David, dat de rijke man het lam vierdubbel teruggeeft, is helemaal in overeenstemming met de wet van Mozes. De eis, dat de rijke man de doodstraf ontvangt, is niet gerechtvaardigd. Misschien moet dit zielkundig worden verklaard, om zijn eigen onrust te overschreeuwen.

Het zevende gebod

Vraag 108

Wat leert ons het zevende gebod?

Dat alle onkuisheid van God vervloekt is, en dat wij daarom, haar van hart vijand zijnde, kuis en ingetogen leven moeten, hetzij in de heilige huwelijke staat of daarbuiten.

Vraag 109

Verbiedt God in dit gebod niet meer dan echtbreken en dergelijke schandelijkheden?

Dewijl ons lichaam en ziel tempelen des Heiligen Geestes zijn, zo wil Hij, dat wij ze beide zuiver en heilig bewaren; daarom verbiedt Hij alle onkuisde daden, gebaren, woorden, gedachten, lusten, en wat de mens daartoe trekken kan.

David maakt zich door zijn overspel met Bathséba schuldig aan veel meer dan alleen het zevende gebod. Hij overtreedt het zesde gebod (moord), het achtste gebod (diefstal), het negende gebod (leugens) en het tiende gebod (begeerte). Toch ligt in deze schets vooral de nadruk op de overtreding van het zevende gebod.

Hoe groot is de reikwijdte van dit gebod, het beslaat ons hele leven. Voor de kinderen in de leeftijd waarvoor deze schets geschreven is, speelt het begrip overspel niet of nauwelijks. Toch komen zij wel in aanraking met echtscheiding, het woord dat in het zevende gebod genoemd wordt. Misschien komen ze zelf uit een gebroken gezin. Ze komen zeker in aanraking met allerlei woorden en beelden op het gebied van seksualiteit. Onze ogen raken er aan gewend, onze oren horen het nauwelijks meer, maar de verwording van Gods scheppingsgave is overal. Het zit in de atmosfeer, we ademen het in en het beïnvloedt ons. Wat is het goed om die oude woorden van vraag en antwoord 109 van de Catechismus te vertalen naar onze kinderen.

Davids boetsalmen

David heeft twee psalmen geschreven die hun aanleiding vonden in zijn zonde met Bathséba, psalm 51 en psalm 32. Er zijn ook verklaringen, die psalm 32 meer als een algemene boetsalm

zien. Psalm 51 is in ieder geval wel door David gemaakt, nadat Nathan naar hem was toegekomen. Wat krijgen we door deze psalm een diep inzicht in de grote diepte van Davids zonde, de grote diepte van zijn boetvaardigheid, maar ook de grote diepte van Gods barmhartigheid.

Het is goed om bij de voorbereiding deze twee psalmen rustig door te lezen, dat zal de vertelling stempelen.

Antwoorden bij werkboekje -10

Wat hoort er bij elkaar? Trek daar een lijn tussen.

Koning van Israël	David
Profeet van de Heere	Nathan
Dier uit de gelijkenis van de profeet	lammetje
Vrouw die bij de koning moest komen	Bathseba
Gebod waartegen de koning zondigde	zevende
Soldaat die moest sterven	Uria
Generaal van het leger	Joab Salomo
Kindje dat geboren werd, moest	sterven
Kindje dat bleef leven	Salomo
Psalm die David maakte	51

Psalm 51

- 1 Een psalm van David, voor de opperzangmeester.
- 2 Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij tot Bathseba was ingegaan.
- 3 Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.
- 4 Was mij wel van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonde.
- 5 Want ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij.
- 6 Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen.

1. In vers 6 kun je lezen dat David berouw heeft van wat hij heeft gedaan. Onderstreep die woorden maar.
2. Lees vers 4.
  - a. Wat betekent "was mij wel"?
Was mij goed, of, wilt U mij goed schoon wassen.
  - b. En wat betekent: "reinig mij"?
Maak mij schoon.
  - c. Probeer nu dit vers eens in eigen woorden te zeggen.
Wilt U mij goed wassen van mijn zonde, maakt U mij schoon van mijn zonde.
3. Zoek eens op 2 Samuël 12: 13. Wat lees je daar over de verhooring van dit gebed uit psalm 51?
De Heere heeft ook uw zonde weggenomen, gij zult niet sterven. De Heere heeft het gebed van David verhoord.

Kleurpuzzel

Kleur de letters F-P-K-M-W rood. Dan lees je, waardoor David vergeving kon krijgen. Je vindt de tekst in 1 Johannes 1.

Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde (1 Joh. 1: 7).

Woordpuzzel

De letters uit de puzzelstukjes vormen het woord VERGEVING.

Antwoorden bij werkboekje +10

Weet je het nog?

Maak eerst de woorden goed, begin met de hoofdletter. Trek dan een lijn tussen de woorden die bij elkaar horen.

obaJ	= Joab
thbBaase	= Bathséba
eeZnv	= Zeven
rtevSne	= Sterven
vtienfEgijenj	= Eenenvijftig
dDvai	= David
oolSma	= Salomo
aUir	= Uria
Nnhaat	= Nathan
jatmLmee	= Lammetje

Het zevende gebod

1. Wat staat er in het zevende gebod?
Gij zult niet echtbreken.
2. Wat betekent echtbreken?
Letterlijk: de echt = het huwelijk breken, dat is scheiden.
3. Het zevende gebod betekent meer dan dat je niet mag echtbreken.
  - a. Noem eens dingen die de Heere met dit gebod ook verbiedt.
Vieze moppen vertellen, op internet zoeken/kijken naar plaatjes van blote mensen, woorden zomaar gebruiken die op een lelijke manier over seks gaan.
4. Hoe zondigde David tegen het zevende gebod?
David pakte de vrouw van Uria af, terwijl hij zelf al getrouwd was en Bathseba ook. En hij deed alsof Bathséba zijn vrouw was, terwijl hij niet met haar getrouwd was.
5. De Catechismus noemt ons lichaam een tempel van de Heilige Geest.
  - a. Wat betekent dat?
Zoals God in de tempel in Jeruzalem wilde wonen om er geëerd te worden, zo wil de Heilige Geest in ons lichaam wonen om door ons geëerd te worden.
  - b. Wat heeft dat met het zevende gebod te maken?
In een tempel mochten geen onheilige dingen gebeuren. Zo moeten wij ook zuinig zijn op ons lichaam, door het rein te houden.

Om over te praten

Psalm 51

- 1 Een psalm van David, voor de opperzangmeester.
- 2 Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij tot Bathseba was ingegaan.
- 3 Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.
- 4 Was mij wel van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonde.
- 5 Want ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij.
- 6 Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen

Beantwoord de vragen

1. Aan welke woorden in dit stukje van de Psalm kun je zien, dat David berouw heeft van wat hij heeft gedaan?
Vooraf vers 6 maakt dat duidelijk, maar ook vers 3.
2. Probeer vers 4 eens in eigen woorden te zeggen.

- Wilt U mij goed wassen van mijn zonde, maakt U mij schoon van mijn zonde.*
3. Zoek eens op 2 Samuël 12: 13. Wat lees je daar over de verhooring van dit gebed uit psalm 51?
De Heere heeft ook uw zonde weggenomen, gij zult niet sterven. De Heere heeft het gebed van David verhoord.

Wat zou jij doen?

“Hé Maarten, moet je kijken!” Arne en Maarten zitten samen op Arnes kamer. Ze zijn op de laptop bezig voor een werkstuk. Een YouTube-filmpje verschijnt aan de zijkant van het scherm. Een filmpje met veel bloot, dat is wel duidelijk. Even aarzelen de jongens. “Aanklikken?”

Wat zou jij doen?

Kinderen zullen misschien een gewenst antwoord geven. Ga er eerlijk op in, dat het wel heel spannend lijkt, maar het bekijken van zulke filmpjes je van binnen vuil maakt. Het kan klein beginnen (David zag Bathséba) maar als je niet waakt en bidt, kunnen de zonden zich zomaar op stapelen.

Wat zou jij zeggen?

Ook hier snappen ze wel, wat ze zouden horen te zeggen. Wees ook hier maar eerlijk. Zelfs David liet zich verleiden. Alleen biddend kun je de verzoeking weerstaan, door de kracht van de Heere Jezus.

Wat heeft dit met het zevende gebod te maken?

Alles! De verleiding ligt overal op de loer. In het zevende gebod gaat het erom dat we zuiver voor de Heere zullen leven. Ook op kinderen komt de verleiding af om naar dergelijke filmpjes te kijken.

Kleurpuzzel

Kleur de letters F-P-K-M-W rood. Dan lees je, waardoor David vergeving kon krijgen. Je vindt de tekst in 1 Johannes 1.

Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde (1 Joh. 1: 7).

Doolhof

De uitkomst van de letters in het doolhof is: Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Psalm 32: 1. David heeft deze psalm geschreven.